

Suomen Reserviupseeriliitto

Lausunto
20.8.2018

PLM Hankenumero: PLM003:00/2018

Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön kehittämishanke

Kohdennetut kysymykset

- 1) *Onko arvionne mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) **sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus** määritelty mietinnössä selkeästi (vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 § + kyseisen lainkohdan perustelut)?*

Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus on lakiesityksen 20 §:ssä määritelty 18 vuotta täyttäneille henkilöille annettavaksi sotilaallista osaamista ja toimintakykyä kehittäväksi ampumakoulutukseksi ja muuksi koulutukseksi korkeintaan perusyksikön kokoiselle joukolle. Erona puolustusvoimien antamaan sotilaalliseen koulutukseen on se, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antamassa sotilaallisessa valmiuksia palvelevassa koulutuksessa ei voi käyttää Puolustusvoimien ampumatarvikkeita tai räjähteitä eikä koulutusta voi antaa kuin korkeintaan perusyksikön kokoiselle joukolle.

Lainkohdan perusteluissa on useita konkreettisempia esimerkkejä sotilaallisia valmiuksia palvelevasta koulutuksesta. Esimerkeillä on mahdotonta kuvata kaikkea toimintaa, joka sisältyy sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen, joten perustelujen listaus on vain suuntaa antava.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen määrittely on kirjattu riittävän selkeästi.

- 2) *Mitä mieltä olette mietinnössä esitetyistä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen **perehdytyskursseista** (vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 22 a § + kyseisen lainkohdan perustelut)?*

Suomen Reserviupseeriliiton mielestä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä tulisi olla myös varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen järjestäminen.

Mietinnössä esitetyt Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämät perehdyttämiskurssit ovat sinällään tärkeitä ja perusteltuja, koska niiden kautta MPK voi tarjota turvallisuus- ja perehtymiskoulutusta kaikille 16 vuotta täyttäneille henkilöille.

Lainkohdan perusteluissa esitetyt perehdyttämiskurssien sisällöt antavat riittävän kuvan kurssin sisällöistä. On perusteltua, että näillä kursseilla on mahdollisuus myös ampua Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallussa olevilla ampuma-aseilla. On hyvä muistaa, että 16 -vuotias nuori voi ampua myös olleessaan mukana esim. ampumaurheilu- ja metsästysseurojen toiminnassa eli ampumamahdollisuus MPK:n perehdyttämiskursseilla ei ole mitenkään poikkeuksellista.

- 3) *Miten arvionne mukaan mietinnössä on määritelty Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämä **kansainvälinen koulutus** ja tällaista koulutusta koskeva viranomaisten päätöksentekomenettely (vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 22 c ja 22 d § + kyseisiä lainkohtia koskevat yksityiskohtaiset perustelut)?*

On tärkeää, että laki mahdollistaa kansainvälisen koulutusyhteistyön, joka on linjassa Puolustusvoimien kansainvälisen yhteistoiminnan kanssa. Erityisen tärkeää on mahdollistaa koulutusvaihto Viron, Pohjoismaiden sekä muiden EU-maiden ja USA:n kanssa. Samoin on varmistettava, että kansainvälisessä koulutusyhteistyössä voidaan myös ampumaharjoittelu toteuttaa helposti.

Kansainvälistä koulutusta koskevan viranomaisten päätösmenettelyn pitää olla selkää, mutta vapaaehtoistoiminnan luonteen vuoksi myös tarvittaessa ajallisesti ripeää. Lakiehdotuksen 22 d §:n 3 momentin osalta eri viranomaisten toimivaltajako jää kuitenkin hieman epäselväksi.

- 4) *Miten arvionne mukaan mietinnössä on määritelty **eri viranomaisten valvontavastuut** (vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 3 §)?*

Eri viranomaisten valvontavastuut on mielestämme määritelty riittävän selkeästi.

Muut mietintöä koskevat lausumat:

Suomen Reserviupseeriliitto (RUL) pitää erittäin tärkeänä, että vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta kehitetään määrätietoisesti ja että puolustusvalmiuden parantaminen on kehitystyön keskiössä.

Liitto olisi toivonut, että tässä yhteydessä vapaaehtoisen maanpuolustuksen lakia olisi uudistettu laajemmin. Nyt tarkastelun ulkopuolelle jäivät mm. valtakunnallisen ja alueellisten neuvottelukuntien tehtävät ja toiminta (4§), toimielinten kokoonpano ja toiminta (9§) sekä virka-aputehtäviin (23 §) liittyvät lain kohdat, joissa mielestämme on päivittämisen tarvetta.

Sotilaallisen koulutuksen siirtäminen Puolustusvoimille

Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) tilaaman sotilaallisen koulutuksen siirtäminen Puolustusvoimien vastuulle avaa onnistuessaan mahdollisuuksia toiminnan tehostamiseen. Uudistus tehostaisi erityisesti paikallisjoukkojen koulutusta ja valmiutta. Esitettyyn muutokseen liittyy kuitenkin useita riskejä, jotka ratkaisevat, saavutetaanko mahdollisella muutoksella sille esitettyjä tavoitteita.

Nykyisin MPK:n toteuttaman Puolustusvoimien sotilaallisen koulutuksen siirtäminen Puolustusvoimien vastuulle voi onnistuessaan tuottaa nykyistä parempaa valmiutta paikallisjoukkojen sotilaalliseen suorituskykyyn ja kykyyn antaa virka-apua. Mahdollisen siirron yhteydessä on varmistettava, että mm. aselajikoulutus ja sijoittamattoman reservin koulutus voivat jatkua ja niitä voidaan edelleen kehittää.

Selvitystyön tavoitteena olevan muutoksen ehdoton edellytys on merkittävästi nykyistä suuremmat taloudelliset resurssit vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen. Esitetty 6,5

miljoonan euron lisäresurssi mahdollistaisi toiminnan kasvattamisen kurssimaksujen alentamisen ja rekrytoinnin tehostamisen kautta.

Pelkästään reservin koulutuksen laajuuden ja vaikuttavuuden kannalta sotilaallisen koulutuksen siirtäminen MPK:lta suoraan Puolustusvoimien hoidettavaksi ei ole taloudellisesti perusteltua.

Sotilaallista valmiutta palveleva koulutus

Esitettyssä mallissa sotilaallista valmiutta palveleva (SOTVA) koulutus jäisi MPK:n vastuulle. RUL korostaa, että tämä koulutus on äärimmäisen tärkeää, koska se on sijoittamattomalle reserville ainoa mahdollisuus saada sotilaallisten valmiuksien ylläpitoa tukevaa koulutusta Puolustusvoimien ulkopuolella. SOTVA-koulutus toimii myös osana reserviläisen polkua, joka johtaa sijoitukseen. Tällä koulutuksella on keskeinen rooli suuren reservin osaamisen, motivaation ja maanpuolustustahdon ylläpidossa sekä kehittämisessä.

On tärkeää varmistaa, että Puolustusvoimien sotilaalliseen koulutukseen sitoutuneita reserviläisiä voidaan käyttää myös SOTVA-koulutuksessa kouluttajina. Yksi keino tähän on järjestää kotiseutuharjoituksen tyyppisiä, monipuolisia harjoituskokonaisuuksia, joissa samanaikaisesti samalla paikkakunnalla järjestetään sotilaallista, SOTVA- ja varautumis- sekä turvallisuuskoulutusta rinnakkain.

Lakiesityksen mukaan MPK:n antamassa koulutuksessa voidaan käyttää Puolustusvoimien aseita ja kalustoa muuhun kuin ammuntojen järjestämiseen. Koulutusta ei voi antaa Puolustusvoimien ampumatarvikkeilla tai räjähteillä. Mielestämme Puolustusvoimien aseiden ja ampumatarvikkeiden käytön tulisi olla mahdollista myös MPK:n antamassa koulutuksessa silloin, kun se on koulutuksen sisällön kannalta perusteltua.

Varautumis- ja turvallisuuskoulutus

Suomen Reserviupseeriliiton mielestä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkiseksi hallintotehtäväksi tulisi määritellä myös turvallisuus- ja varautumiskoulutus. Tämä mahdollistaisi parhaiten muun kuin sotilaskoulutuksen tai sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen tarjoamisen kaikille yli 16 -vuotiaille Suomen kansalaisille, mukaan lukien varusmiespalvelusta suorittamattomat naiset sekä puolustusvoimien sodan ajan tehtävistä vapautuneet reserviläiset. Asialla on näin ollen myös merkittävä tasa-arvoaikutus.

Lakiesityksessä mainittu perehdyttämiskoulutus on käsityksemme mukaan suppeampaa kuin edellä mainittu varautumis- ja turvallisuuskoulutus. Perehdyttämiskoulutuksen toteutuminen kuvatuskaltaisena on kuitenkin erittäin tärkeää.

Ampumatoiminta

Ampumataidon ylläpito on keskeinen osa reserviläisten sotilasosaamista. Pääosa ampumataidon ylläpidosta tapahtuu reserviläisten omatoimisena harjoitteluna sekä osana reserviläisjärjestöjen ampumatoimintaa. MPK:n rooli reserviläisten ampumataidon ylläpidossa korostuu tulevaisuudessa. Puolustusvoimien antaman ampumakoulutuksen osuus on jatkossakin liian vähäistä.

RUL on huolissaan siitä, millaiseksi samanaikaisesti uusittavana oleva ampuma-aselaki lopulta rakentuu ja kuinka se on linjassa vapaaehtoisen maanpuolustuksen lain kanssa.

Erityisen tärkeitä asioita ampuma-aselaisissa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kannalta ovat mm.

- Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toteuttaman ampumaohjelmiston vaatimaa harjoittelua on pystyttävä tekemään myös reserviläisyhdistysten ampumavuoroilla ja tapahtumissa, koska MPK:n ja Puolustusvoimien resurssit eivät riitä harjoittelun mahdollistamiseen koko maassa.
- MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa on mahdollista ampua muitakin kuin vain ampumaohjelmistossa mainittuja ammuntoja.
- Reserviläisyhdistyksillä pitää jatkossakin olla mahdollisuus saada lupia puoliautomaattiasseille ja normaalikokoisille lippaille

Kaiken MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen kuuluvan ampumatoiminnan ohjeistuksen (mm. koulutusohjelman toimeenpano) tulee tapahtua Puolustusministeriön asetuksella ja ohjeistuksella sekä tarvittaessa Puolustusvoimien ohjeistuksella.

On hyvä, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajaksi hyväksyminen on määritelty selkeästi ja että tehtävään vaaditaan riittävä osaaminen ja sopivuus. Vapaaehtois pohjalta toimiville ammunnanjohtajille ei kuitenkaan ole mahdollista asettaa rikosoikeudellista virkavastuuta.

Alueellinen tasa-arvo

Sotilaallisen koulutuksen siirtäminen pois MPK:lta voi huonoimmassa tapauksessa merkitä aktiivisten reserviläiskouluttajien siirtymistä toimimaan vain sotilaallisen koulutuksen kouluttajina ja MPK:n toiminnan osittaista näivettymistä. On mahdollista, että vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus vaikeutuu tai jopa päättyy osassa maakuntia. Erityisen suuri vaara niillä alueilla, joissa ei varuskuntia lähellä. Tämä voi vaarantaa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen maantieteellisen tasa-arvon.

Lopuksi

Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittäminen on tärkeää. Puolustusvalmiutta on mahdollista parantaa hyödyntämällä vapaaehtoisuutta nykyistä kattavammin, mutta tämä ei onnistu ilman nykyistä suurempia taloudellisia ja henkilöresursseja. Sijoittamattoman reservin ja varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen toiminta sekä koulutuksen alueellinen kattavuus on varmistettava uudistuksessakin ja se vaatii vahvaa MPK:ta. Maanpuolustusjärjestöjen laaja ja monipuolinen toiminta sekä osaaminen on huomioitava osana vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämistä.

Vapaaehtoisuuden arvostaminen vaatii sitä, että muutostilanteissa ymmärretään toiminnan luonne ja tavoitteet. On varmistettava, että toimintaa ohjaava lainsäädäntö ja ohjeistus ovat kattavia, mutta eivät liian ahtaita, jotta ne mahdollistavat monipuolisen toiminnan.

Suomen Reserviupseeriliiton puolesta

Mikko Halkilahti
Puheenjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
mikko.halkilahti@rul.fi

Janne Kosonen
Toiminnanjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
janne.kosonen@rul.fi